

De agrarische staat het water



Themabijeenkomst over 'water'

Water: het is één van de belangrijkste elementen voor de akkerbouw, maar ook de andere sectoren krijgen met verschillende vraagstukken te maken. Hoewel er afgelopen zomer op sommige plaatsen in Nederland te veel neerslag viel, was er tijdens andere periodes weer een tekort. De agrarische sector staat rondom dit thema voor grote uitdagingen. Naast het teveel of tekort aan water, zijn ook de waterkwaliteit, waddenagenda, verzilting en de toegang tot water belangrijke onderwerpen. Samen met onze partners en leden gingen we in discussie over dit 'upcoming' onderwerp. Of we het nu willen of niet: als agrarische sector kunnen we simpelweg niet om het thema water heen!

Tekst: Christel Klok (Communicatiemedewerker NAJK) Beeld: Reinder Jan Wagevoort

sector aan de lippen

1 Investeren in de bodem is dé manier om je als agrariër te wapenen tegen weersextremen

De bodem is en blijft natuurlijk de basis van een agrarisch bedrijf. Volgens Reinder Jan Wagevoort (HAJK) is het investeren in je grond dan ook het belangrijkste dat je kunt doen. "Het zorgt ervoor dat je bedrijf toekomstgericht blijft. Machinedruk is één van de grootste problemen dat speelt als je het over de grond hebt. Verdichting zorgt ervoor dat het water minder snel weg kan, maar ook minder snel naar boven gehaald kan worden", legt hij uit. Wie goed voor zijn of haar bodem zorgt, zorgt indirect voor een betere waterhuishouding bij zowel wateroverlast als droogte. Hoewel alle aanwezigen stellen dat je al een heel eind op weg bent als je de bodem goed voor elkaar hebt, zijn ze het toch niet helemaal eens met de stelling. Op weersextremen lijkt simpelweg niks voorbereid. "Je kunt nóg zo'n goede drainage hebben, maar als er 100 mm regen valt in twee uur, is dat gewoon te gek. De bodem kan dat niet aan", aldus Veronica Brolsma (AJF). Met een gezonde bodem kun je je volgens haar wel goed wapenen tegen ziekte, wateroverlast, plantgezondheid en dat soort dingen. Arjan Beuling (FAJK) zag het voordeel van een gezonde bodem ook terug tijdens de wateroverlast bij hem in de Noordoostpolder: "Wij hebben dit jaar voornamelijk problemen gehad met een teveel aan water. Daar is echt wel wat schade door ontstaan, maar bij de mensen die goed voor hun bodem zorgen, door bijvoorbeeld te kilveren, is de schade nu wel minder groot." Hoewel het moeilijk is je te wapenen tegen weersextremen, ziet Erwin Ros (Royal Reesink) wel investeringsmogelijkheden: "Als ik kijk naar wat er de afgelopen jaren is gekocht aan beregeningsinstallaties, haspels en dat soort zaken, dan zie je dat heel veel boeren zich indekken voor de risico's wanneer het droog is, maar eigenlijk zou er een gelijksoortige investering gedaan moeten worden om zich te kunnen wapenen tegen natheid." Volgens Erwin kun je op deze manier 80 of 90 % van de noodweersituaties redelijk afdekken. Stefan Merrienboer (Rabobank) vult aan: "Ook het zuinig omgaan met water, een stukje risicomanagement en de mogelijkheid tot verzekeren moeten, naast het investeren in de bodem, niet worden vergeten." Toch blijft het verzekeren tegen weersextremen een lastig aspect. Melissa van de Kam-Jacobs (Interpolis) benadrukt dat verzekeren echt de laatste mogelijkheid zou moeten zijn: "Je moet met name gaan kijken naar wat je zelf kunt doen om het te voorkomen. Bijvoorbeeld door het weerbaar maken van de bodem, drainage, maar ook kijken naar hoe de omgeving in elkaar zit en wat je gezamenlijk kunt doen."

WE HEBBEN MET ZIJN ALLEN
jarenlang gevochten
OM DE VIJAND, HET ZOUTE WATER,
BUITEN DE DIJKEN TE HOUDEN
EN NU MOETEN WE ER OOK VOOR
zorgen dat dit zo blijft.

- JARNO RIETEMA (GrAJK)

2 Zout water is eerder een kans dan een bedreiging

Veronica (AJF) woont zo'n 200 meter van de Waddenzee en ziet het zoute water, net als Jarno Rietema (GrAJK) echt als een bedreiging. "Er wordt natuurlijk best wel geëxperimenteerd met zilteteelten, maar op Texel is dit voornamelijk op zand. Als er op ons thuisbedrijf verzilting optreedt, dan is al bewezen dat we niet meer kunnen telen wat we nu telen. Er wordt best wel licht over verzilting gedacht. Iedereen denkt 'daar op Texel lukt het ook', maar dat is wel een héél ander verhaal. Klei en zout gaan simpelweg niet samen", aldus Veronica. Hoewel André Hoogendijk, de directeur van BO Akkerbouw, normaal wel van het omdenken is, ziet ook hij weinig perspectief in verzilting. "We hebben in Nederland voldoende zoet water, maar het is de kunst om het goed te verdelen. Ik denk dat we ons daar echt op moeten richten. De verzilting gaat van nature op veel plekken door, maar de vraag is hoe we dit met innovaties tegen kunnen gaan." Volgens Jarno (GrAJK) is het vooral belangrijk ervoor te zorgen dat de zoet/zout-verbinding buitendijs terecht komt: "We hebben met zijn allen jarenlang gevochten om de vijand, het zoute water, buiten de dijken te houden en nu moeten we er ook voor zorgen dat dit zo blijft."

Meer lezen over zilteteelten?
Blader dan snel door naar blz. 21

3 De agrarische sector kan nog veel meer doen voor het verbeteren van de waterkwaliteit

Als agrarische sector zetten wij al actief in om de waterkwaliteit in Nederland te verbeteren. Je ziet alleen dat in sommige delen van Nederland, voornamelijk de zandgebieden, de Kaderrichtlijn Water nog niet wordt gehaald. Reinder Jan Wagevoort (HAJK) denkt dan ook dat we nog wel het een en ander kunnen doen om de waterkwaliteit te verbeteren. "Voor het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), waar ik vanuit NAJK kennismatcher ben, zijn er ruim 300 projecten als het gaat om water. In dat opzicht valt er zeker nog winst te behalen." Ook Hendrik Veltman (DeLaval) vindt dat we hier als gehele agrarische sector een belangrijke taak hebben: "Niet alleen de akkerbouwers, maar ook de fruittelers en melkveehouders spelen hierin een rol. Het kan naar mijn idee geen kwaad als de melkveehouders wat meer als een akkerbouwer met hun land omgaan." Begin juli is er door FrieslandCampina een nieuwe lijst vrijgegeven betreffende de Foqus planet. Dit is een systeem waarbij melkveehouders punten kunnen verzamelen op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit. "Een van de dingen die nu ook heel duidelijk in het rijtje staat, is het ecologische water- en bodembeheer. Het wordt dus wel gestimuleerd om als melkveehouder te gaan kijken naar wat je kunt doen", aldus Tinka (FrieslandCampina). André Hoogendijk zet binnen BO Akkerbouw voornamelijk in op precisiebemesting en erfemissie. Op het gebied van gewasbescherming heeft de brancheorganisatie begin dit jaar nog een onderzoek uitgevoerd onder akkerbouwers. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat er door akkerbouwers nog weinig aandacht wordt besteed aan erfemissie, terwijl minstens de helft van alle emissies afkomstig is van het erf. "Je denkt bij emissie al snel aan de spuit, de discussie over de doppen en de afstand tot de sloot, maar we zien nu dat de aandacht voor het erf nog wat achterblijft. Terwijl je daar als akkerbouwer toch al vrij snel grote stappen in kunt maken." De Flevolandse akkerbouwer Arjan denkt dat er voornamelijk nog wel eens gekeken mag worden naar het juiste moment om te spuiten: "Ik denk dat we daar als landbouw en met name de akkerbouw ook onze verantwoordelijkheid in moeten nemen en elkaar daarin ook moeten bijsturen. Wanneer de buurman op een winderige dag de spuit pakt moet je hem ook op kunnen bellen van 'joh wat ben je nou allemaal aan het doen?' Dat gebeurt nu nog te weinig."

Wanneer de buurman
OP EEN WINDERIGE DAG DE SPUIT PAKT
MOET JE HEM OOK OP KUNNEN BELLEN VAN
*'joh wat ben je nou
allemaal aan het doen?'*

- ARJAN BEULING (FAJK)

4 Het is slechts een kwestie van tijd dat we in Nederland boerenbedrijven hebben op zee.

De Groningse akkerbouwer Jarno ziet de boerenbedrijven op zee al bijna voor zich: "Op zee hebben we zonlicht, we hebben nutriënten, water, maar we hebben alleen dat verrekte zout. Daar moeten we van af. De zee is groot genoeg, dus waarom zou het niet kunnen? Alleen dan moet er wel actief op ingezet worden", aldus Jarno (GrAJK). André (BO Akkerbouw) en Melissa (Interpolis) zien de teelt van zeewier als een mooie alternatieve manier van eiwitproductie op zee en gebruikmaken van de bron die we hebben. Toch is niet iedereen even enthousiast. Erwin Ros (Royal Reesink) ziet meer kansen in het inpolderen, maar denkt wel graag mee met de mogelijkheden: "Er was laatst een documentaire op tv over vissers die niet meer tussen de windmolenparken door mochten varen. Dan zou je tussen die windmolenparken misschien wel zeewier kunnen telen." Hoewel een deel van de aanwezigen gelijk enthousiast wordt van het idee, zien de meesten het boeren op zee nog niet helemaal voor zich. "Een 'Floating Farm' is mooi voor de beeldvorming van de mensen en voor een stukje publiciteit, maar ik vraag me af of het echt toekomst heeft", deelt Hendrik (DeLaval) zijn zorgen. Ook Arjan (FAJK) en Tinka (FrieslandCampina) hebben liever het vasteland onder de voeten: "Een polder erbij prima, maar echt boeren op zee zie ik zeker in de nabije toekomst niet gebeuren", aldus Tinka. <

Dit artikel is vóór de watersnood in Limburg tot stand gekomen met medewerking van André Hoogendijk (BO Akkerbouw), Erwin Ros (Royal Reesink), Hendrik Veldman (DeLaval), Melissa van de Kam-Jacobs (Interpolis), Stefan van Merrienboer (Rabobank), Tinka Jongsma (FrieslandCampina), Arjan Beuling (FAJK), Jarno Rietema (GrAJK), Veronica Brolsma (AJF), Reinder Jan Wagevoort (HAJK), Harold Overmars en Christel Klok (NAJK).